

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Metodika pro realizaci studijních stáží v projektu Školy v pohybu II.

Realizátor projektu: o. s. AISIS Kladno
Realizace projektu: říjen 2009 – prosinec 2011
Autoři: realizační tým projektu

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Metodika pro realizaci stáží

Obsah

1. Úvod - místo stáží v projektu Školy v pohybu II.
2. Obsah stáží
3. Organizace stáží
4. Zakázkové listy
5. Cíle stáží
6. Vyhodnocení stáží
7. Metodické pokyny pro přípravu a realizaci stáží

1. Úvod - místo stáží v projektu Školy v pohybu II.

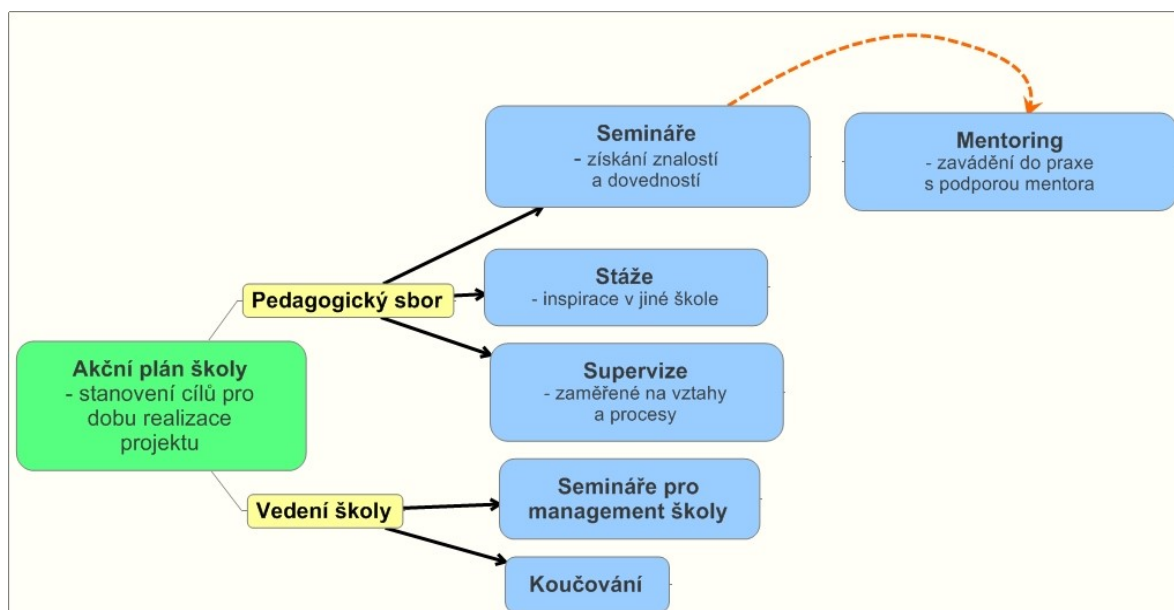
Podle názoru pedagogů jsou jednou z nejefektivnějších forem jejich dalšího vzdělávání stáže na inovativních školách. Komplexně připravená stáž umožní účastníkům seznámit se nejdříve se vzdělávacím programem školy, absolvovat seminář k hlavnímu tématu stáže, vidět v praxi výuku a v následném rozboru získat další důležité informace.

Stážemi v rámci projektu Školy v pohybu II. rozumíme výjezdy skupin pedagogů na hostitelskou školu s cílem seznámit se co nejpodrobněji s jejím školním vzdělávacím programem, sledovat výuku v několika vyučovacích hodinách a v rámci rozborů získat další cenné poznatky a zkušenosti od pedagogů hostitelské školy. U stáží organizovaných v rámci projektu je velmi významná a přínosná i možnost strávit v prostředí hostitelské školy dva dny a seznámit se s chodem a organizací školy, vnímat její atmosférou a nechat se inspirovat nejen výzdobou ale i celou řadou příkladů dobré praxe.

Hostitelskými školami jsou inovativní školy, které mají již dlouhodobé dobré zkušenosti s efektivními vyučovacími metodami a postupy ať již je to například projektové a kooperativní vyučování nebo používání slovního hodnocení. Pro stáže jsou hostitelské školy vybírány na základě individuálních požadavků jednotlivých škol zapojených do projektu. Tedy s ohledem na plán rozvoje školy a oblasti, na které se škola v rámci něj soustředí. Pokud si škola například stanoví ve svém plánu zavést nebo zkvalitnit kooperativní výuku, vybere si stáž na škole, ve které se kooperativní výuka již dlouhodobě a úspěšně realizuje.

Stáže jako součást externí podpory v rámci projektu Školy v pohybu II. jsou pro zapojené školy organizovány a financovány realizátorem projektu o. s. AISIS. Na stáže pak navazují další inovativní formy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků jako jsou například mentoring, koučování a konzultace, které přispívají k tomu, aby školy dosáhly cíle, které si v rámci projektu stanovily.

Místo stáží v rámci celého projektu Školy v pohybu II. dobře vizualizuje toto schéma:

2. Obsah stáží

Stáže jsou připravovány jako komplexní dvoudenní pobyt na hostitelské škole se strukturovaným programem. Ten obsahuje úvodní představení a seznámení se školním vzdělávacím program, krátký seminář zaměřený na předání praktických zkušeností k vybranému tématu, sledování výuky ve třech vyučovacích hodinách, rozbory navštívených hodin, diskuse s pedagogy a vedením hostitelské školy a také prostor pro společnou reflexi celé stáže školním týmem každé ze zúčastněných škol.

Harmonogram celé stáže může mít následující podobu:

1. den stáže

8.00 - 11.30	základní informace o škole a jejím Školním vzdělávacím programu - zavádění změn
11.30 - 12.15	oběd ve školní jídelně
12.15 - 13.30	Školní vzdělávací program
13.30 - 16.00	„miniseminář“ - zkušenosti z praxe pedagogů na téma, které si škola pro stáž zvolila (seminář vedou pedagogové školy, kde stáž probíhá)
16.00 - 17.00	prohlídka celého areálu školy
po 17.00	ubytování, večere

2. den stáže

8.00 - 8.15	příchod do školy, výběr vyučovacích hodin z připravené nabídky
8.15 - 13.15	náslechy tří vyučovacích hodin (účastníci stáže budou rozděleni do pěti skupin) + rozbor s pedagogy, kteří výuku vedli, dotazy k výuce
13.15 - 13.45	oběd ve školní jídelně
13.45 - 17.00	společná diskuse s vedením školy, dotazy zpracování reflexe účastníků - každý školní tým samostatně

3. Organizace stáží v projektu Školy v pohybu II.

Podle plánu svého rozvoje si každá škola zvolí téma stáže a popřípadě i školu, ve které chce stáž absolvovat. Při vyplňování „Zakázkového listu stáž“ (viz níže) škola co nejpřesněji popíše, co od stáže očekává a s jakým cílem na stáž pedagogové vyjíždějí. Stáže se účastní z každé školy obvykle minimálně deset pedagogů, ale velikost skupiny se může po dohodě změnit. Někdy má vedení školy eminentní zájem aby stáž absolvoval celý pedagogický sbor a pokud je vedení školy toto schopno organizačně zajistit (musí většinou vyhlásit ředitelské volno), je pak stáž pro celý sbor velkým přínosem.

Na stáže jsou školy - pokud se podaří, že má více škol shodné téma - spojené do skupin v počtu kolem třiceti pěti až čtyřiceti pedagogů. Školy se předem dozví, které další školy se stáže společně s nimi zúčastní a mohou se tak případně domluvit na zajištění společné dopravy. Pro sledování vyučovacích hodin v navštívené škole jsou pak pedagogové

rozdělení do více skupin - tak, aby v každé vyučovací hodině bylo maximálně kolem šesti až osmi pedagogů podle jejich zájmu o konkrétní předmět.

Realizátor projektu, o. s. AISIS hradí a kompletně zajišťuje: ubytování (1 noc), stravování (celodenní stravování na dva dny), lektorné pro pedagogy, kteří vedou následné konzultace a rozborů - po výuce vedou rozborů výuky a někteří z nich také prakticky zaměřené „minisemináře“. Školy si hradí a zajišťují: dopravu tam a zpět.

4. Zakázkové listy

Ve spolupráci s průvodcem zpracovává každá škola s patřičným předstihem před stáží takzvaný "Zakázkový list stáž". Tento dokument má zajistit sladění potřeb a očekávání školy s nabídkou hostitelské školy. V Zakázkovém listu jsou též uvedeny všechny potřebné informace organizačního charakteru - počet účastníků stáže, jejich aprobaci atd.

Zakázkové listy škol v rámci projektu Školy v pohybu II. měly podobu tohoto formuláře:

ZADÁNÍ K STÁŽÍM VYCHÁZEJÍCÍM Z ROZVOJOVÉHO PLÁNU ŠKOLY V RÁMCI PROJEKTU ŠKOLY V POHYBU II.	
Škola:	
Místo konání semináře (přesná adresa):	
Kontaktní osoba (funkce):	
Telefon, mobil:	
Termín stáže:	
Účastníci:	Celkem účastníků: Jmenný seznam vyučujících a jejich aprobace:
Téma stáže:	
Cíle stáže:	
Poznámky:	

Ve spolupráci s vedením školy zpracoval/a:	

5. Cíle stáží

Stáže, jak již bylo popsáno, představují jeden z prostředků podpory školy na cestě k jejímu vytčenému cíli. Školy při plánování stáže vycházejí z celkového cíle a s ohledem na něj stanovují dílčí cíle stáže.

Očekávaný užitek a přínos stáží pro školní týmy:

- ujasnění si představy o sledovaném tématu - tj. metodě nebo formě vzdělávání,
- ověření, že je sledované téma v běžné praxi školy použitelné
- seznámení se s příklady dobré praxe, načerpání inspirace z jiné školy,
- příležitost pro srovnání kvalit hostitelské školy s kvalitami školy vlastní,
- setkání, diskuse a výměna zkušeností s kolegy a kolegyněmi z hostitelské školy.

Příkladem cílů stanovených školami mohou být tyto:

Základní škola A:

Téma stáže:	Osobnostní a sociální výchova
Cíl stáže:	Možnost podívat se, jak se začleňuje do výuky OSV Jak se uvádí ŠVP do praxe, práce s integrovanými žáky Práce žakovského parlamentu. Pedagogové jedou na stáž proto, aby viděli, jak jinak se dá se žáky pracovat, aby načerpali inspiraci a motivaci pro práci s žáky. Očekáváme vstřícnost, poznání jiných aktivit při práci s dětmi, chceme sdílet s kolegy jejich know-how na jejich škole

Základní škola B:

Téma stáže:	Kooperativní vyučování

Cíl stáže:	Učitelé uvidí v praxi kooperativní vyučování. Seznámí se s programem školy, její organizací a získají inspiraci pro svoji další práci. Kooperativní výuka v praxi, využívání kooperativní výuky v jednotlivých předmětech. Účastníci navštíví 3 vyučovací hodiny, následně se setkají se s učiteli, kteří hodiny vedli, se kterými rozeberou vše, co viděli. Na konci stáže budou účastníci motivováni pracovat ve svých hodinách pomocí kooperativních metod.

Základní škola C:

Téma stáže:	Projektové vyučování
Cíl stáže:	Chceme si ujasnit, co je tematicky vázaná výuka a co je projektové vyučování. Zajímají nás způsoby zpracování výstupů z projektů a možnosti další práce s těmito sborníky. Způsob a kritéria hodnocení vyučujících při projektovém vyučování a jejich sebehodnocení.

6. Vyhodnocení stáží

Stáže jsou hodnoceny dvěma formami.

1. Ústní reflexe stáže ve školních týmech řízená členem vedení školy, která probíhá přímo po skončení stáže v hostitelské škole. Reflexe slouží škole k zmapování naplnění cílů, postřehů pedagogů atd. Nevzniká z něj výstup pro organizátory projektu.
2. Připravený dotazník, který individuálně písemně vyplňují všichni účastníci stáží. Dotazník je zpracováván organizátory projektu a slouží ke komplexnímu hodnocení stáží.

Vyhodnocení Evaluačního dotazníku pro stáže

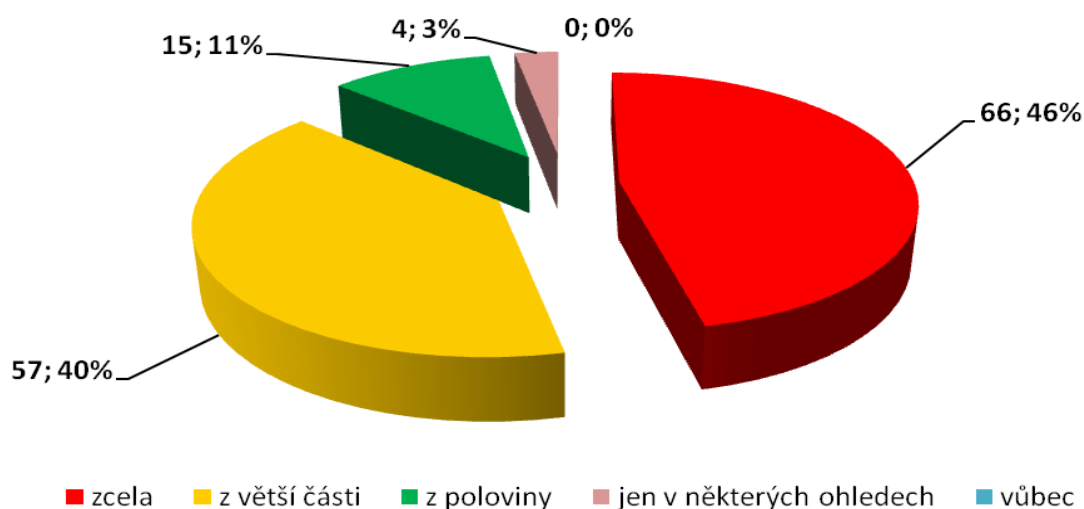
Počet respondentů: 142 účastníků stáže

Termín dotazování: listopad 2010 a březen 2011

Ve slovních komentářích je uveden přehled nejvíce se vyskytujících názorů z každé školy.

VYHODNOCENÍ JEDNOTLIVÝCH OTÁZEK

1. Otázka: Do jaké míry naplnila stáž stanovené cíle?

Slovní komentáře:

- ocenění klidného a přívětivého prostředí školy
- velmi kladné hodnocení možnosti konzultací s kolegy po násleších
- ocenění možnosti sledovat školu „v provozu“
- pobyt byl velmi inspirativní a motivující
- velmi zaujalo, jak děti dokážou komunikovat, vyjadřovat se, že je práce opravdu bavila
- úrodné informace o škole a ŠVP byl vyčerpávající, hospitace pěkné
- mohlo být více náslechů v hodinách

2. Otázka: Co konkrétně Vám stáž přinesla?

Slovní komentáře:

- chuť a sílu do další práce
- změnu priorit ve vzdělávání dětí
- nové nápady a inspiraci
- uvědomění si významu, důležitosti kooperativního vyučování
- porovnání naší a jiné školy
- ukázky kvalitně připravených a realizovaných projektů
- velkou nadějí a hlavně vědomí, že změnit stav věcí lze ihned
- zamyšlení a seznámení nad průvodními těžkostmi nebo negativními jevy projektového vyučování
- praktický pohled na práci ve skupinách a funkci jednotlivých členů skupiny

3. Otázka: Jak výše uvedený přínos využijete ve své práci?

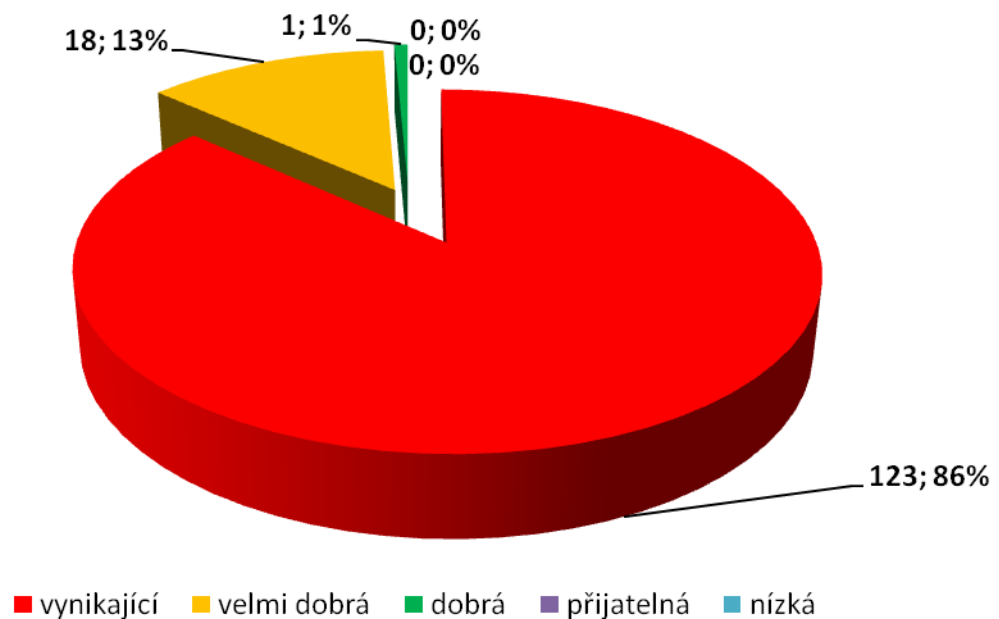
Slovní komentáře:

- asi se nenechám odradit slovy, že to nejde

- vyzkoušíme si nové aktivity se žáky, budu se snažit, je více motivovat k učení a vzájemné pomoci
- získala jsem větší důvěru v efektivitu kooperativního učení
- více zapracujeme na tom, aby se žáci více cítili jako naši partneři.
- budu se více snažit do svých hodin zařadit více sebehodnocení s činnostmi zaměřených na vytváření partnerských vztahů
- způsoby jak oživit a přiblížit výuku dětem
- pokusím se zařadit do výuky více skupinové práce
- budu pokračovat v úsilí učit žáky vzájemně si naslouchat
- zapřemýšlím, jak se opět vrátím do školy jako učitel a jakým způsobem sdělím ostatním, že škola může fungovat opravdu jako společenství normálních, spokojených, pracovitých a pohodových lidí
- budu se snažit dávat žákům více na výběr
- budu více a jinak používat při výuce skupinovou práci
- pokusím se změnit „celoškolní“ věci - nezvonění, jednotné hodnocení žáků a používání elektronických žákovských knížek

4. Otázka: Jaká byla úroveň organizačního a materiálního zajištění?

Slovní komentáře:

- organizační i materiálové zajištění bylo perfektní
- díky za úžasné zázemí této stáže
- velmi hezký a přátelský přístup k nám účastníkům
- perfektní organizace, vstřícnosti, empatie ze strany „organizačního týmu“
- celou dobu stále vládla naprostá pohoda, klid - až mě to chvílemi uvádělo do rozpaků, v závěru jsem však zjistila (velmi příjemné zjištění), že je to tu naprosto normální

- chtěla jsem namnožit materiál, hned mi bylo vyhověno

5. Otázka: Ke zlepšení kvality/pro budoucnost takovýchto stáží by pomohlo, kdyby...

Slovní komentáře:

- byla jsem maximálně spokojená, nic bych neměnila.
- stáž překonala mé představy a očekávání
- aby stáže trvaly minimálně týden
- možná vidět víc ukázkových hodin, i když je to asi těžko prakticky realizovatelné
- možnost vidět více různorodých hodin - v rámci možnosti školy
- doporučujeme zvýšení počtu následových hodin
- abychom na podobné akce jezdili všichni, často a hlavně měli ve škole také jednotnou koncepci a pomáhali si, uznávali se

6. Otázka: Prostor pro Vaše další připomínky, postřehy, komentáře...

Slovní komentáře:

- nelituji toho, že jsem se do projektu Školy v pohybu II. přihlásil
- odjíždím odpočínatá, plná nových poznatků a hlavně s pocitem, a přesvědčením, že když se chce, tak to jde
- pohodové prostředí školy, v této škole se cítím velmi dobře
- obdivují všichni zaměstnanci školy, že nás zde velmi mile přijali a nechali nahlédnout do hodin
- klidné a pohodové prostředí vaší školy vám můžeme jen závidět, pokusíme se takové taky vybudovat
- žáci jsou připraveni pro běžný život, mají bohatou slovní zásobu, dokážou vyjádřit své myšlenky a na otázky učitele velmi rychle reagují

7. Metodické pokyny pro přípravu a realizaci stáží

Zkušenosti s realizací stáží během projektu Školy v pohybu II. a vyhodnocení dotazníků přinesly tato zjištění:

- před stáží je vhodné znovu informovat pedagogy o cíli stáže. Smyslem tohoto opatření je vztáhnout jejich pozorování a otázky k cíli, který si pro stáž škola stanovila. (Cíl stáže stanovovali pedagogové často s delším časovým předstihem, nemusí být v jejich paměti živý.)
- součástí skupiny vyučujících z určité školy by měl být vždy člen vedení. Vedení podporuje svůj tým během celé stáže a má velkou roli při realizaci závěrečné aktivity - reflexe ve školních týmech.
- hostující pedagogové by měli být dopředu informováni, že není nutné a není ani možné očekávat, že jim vždy budou nabídnuty následky v hodinách předmětů, které sami vyučují. Není to třeba a ani organizačně to není často možné. Formu a/nebo metodu výuky, na kterou se pedagogové soustředí, je možné pozorovat při výuce jakéhokoli předmětu. Stáže organizované v projektu Školy v pohybu II. nemají za cíl

přinést inspiraci pro výuku konkrétního předmětu. (I tak platí, že je-li to možné, má pedagog možnost být přítomen právě na hodině předmětu, který sám vyučuje, jde ale o možnost, ne o nutnost.)

- je vhodné zvážit následnost stáží a dalších externích prostředků formy podpory směřujících k stejnému cíli, např. seminářů, mentoringu apod. Rozhodnutí je na širším vedení školy. Některé školy potvrzují, že pořadí stáž - seminář považovaly za ideální, jiné zvolily opačnou posloupnost akcí.
- výhodou pro větší skupinu učitelů mířících na stáž může být sjednání společné dopravy minibusem apod. Přijedou na stáž odpočatí a během jízdy mají možnost se společně na stáž naladit a dopřipravit.